

INTERNETBIZTONSÁG

Hogyan védhetjük meg gyermekünket az internet káros hatásaitól

AZ ELSŐ LÉPÉSEK

A digitális világba való bevezetés születéskor kezdődik

- A közösségi tevékenységek (hogyan éljük meg a közösséget)
- Jó titok, rossz titok (ha nyomaszt, akkor rossz)
- Mit mutatsz magadból (mi a fontosabb, az én vagy a te?)
- Bizalom (kiben bízhat, kiben nem bízhat)
- A család, mint támogató közösség (bármilyen történik, mi itt vagyunk)
- KOMMUNIKÁCIÓ!!!

A KULTURÁLIS KÜLÖNBSÉGEK

A különbség technológiai értelemben a szüleink, nagyszüleink és mi közöttünk sokkal kisebb volt, mint a mai gyermekek és szüleik között.

Mi volt a gyerekkorunkban (nagyszüleink – szüleink : szüleink – mi)

- Újság – Rádió : Rádió – TV
- Kézi működtetésű eszközök – Gépi működtetésű eszközök
- Levél – Telefon (falun jó esetben 1 db R beszélgetésre alkalmas)
- Petróleum lámpa – Elektromos világítás (helyenként) : Elektromos világítás (helyenként) – Általános elektromos közmű

Látható, hogy nem gyökeres változásról van szó.

A MI VILÁGUNK

A mi gyerekkorunk technikai csúcsa a TV játék, a VHS magnó, a Walkman és a „kvarcjáték” volt.

- Kevés műszaki ismeretet igényelt
- Kevés dologra volt alkalmas
- Általános igényeket elégítettek ki, nem alkalmazkodtak
- Kevés szereplő volt a piacon (Magyarországon pláne)
- Nem voltak hálózatra kötve
- Nem okozott szorongást, ha valakinek nem volt

Általánosságban elmondható, hogy az elektronikus eszközök nem voltak jelentős hatással a mindennapjainkra.

A VÁLTOZÁS

Az elmúlt 30 évben több dolgot találtak fel, mint az azt megelőző 200 évben.

Nézzük az ipari forradalmakat:

- 1.0: kb 1880 - ig: gőzgép, szén, vasút, hajózás
- 2.0: kb 1880 - 1930 között: belső égésű motor, olaj, repülés, biológia, orvostudomány, kémia, fizika
- 3.0: kb. II. vh. - 1980: nukleáris technológia, információs technológiák, űrkutatás
- 4.0: digitalizáció, biotech, robotika, exponenciális technológiák, AI

Egy átlagos mai mobiltelefon nagyobb számítási kapacitással bír, mint amivel 1969-ben Armstrongék a Holdra szálltak.

A GYERMEKEINK VILÁGA

Olyan kifejezések és a mögöttük lévő tartalom jelent meg, amelyre nekünk még mintánk sincs

- Internet
- Közösségi média
- Cset
- E-mail
- „Okos” eszközök
- Dolgok internete

A hálózat, és a digitalizáció, mint olyan jelentős mértékben hatással van a mindennapjainkra.

DIGITÁLIS LÁBNYOM

Nagyon fontos, hogy ami a hálózatra kerül, az onnan már nem tüntethető el.

- Mit osztok meg másokkal magamból? (Amit óriásplakáton is szívesen látnál, azt elküldheted)
- Mit árulsz el a környezetedről a hálózaton? (Megmondanád-e egy rablóbnak, hogy holnaptól egy hétre nyaralni mész?)
- Hol, milyen adatokat adunk meg? (Elárulnád-e a PIN kódodat egy vadidegennek?)
- Ami túl szép, hogy igaz legyen, az valószínűleg nem az. (A milliomos hercegek nem ismerik az e-mail címedet)

Fontos a tudatos internethasználat, mert ahogy az ökológiai, úgy a digitális lábnyom is maradandó!

JOGI HÁTTÉR

Ahogy az autóra mondják, a digitális eszköz is emberi élet kioltására alkalmas eszköz.

- Btk. 222. § <http://netikett.borbpet.hu/jogi-hatter.html>
- Illegális tartalmak (nem csak a pornó az)
- A magánélet szentsége? (fontos a mérlegelés)
- Az internetes zaklatás **akár 3 év szabadságvesztéssel is büntethető**
- Ha a gyermek a rábízott online eszközzel bűncselekményt követ el, akkor azért a **szülő tartozik törvényi felelősséggel**

Fontos, hogy a gyermek is legyen tisztában azzal, hogy mik lehetnek a következményei annak, amit a telefonján, számítógépén tesz.

VÍRUSVÉDELEM

Az első védelmi vonal az eszközök vírusvédelme.

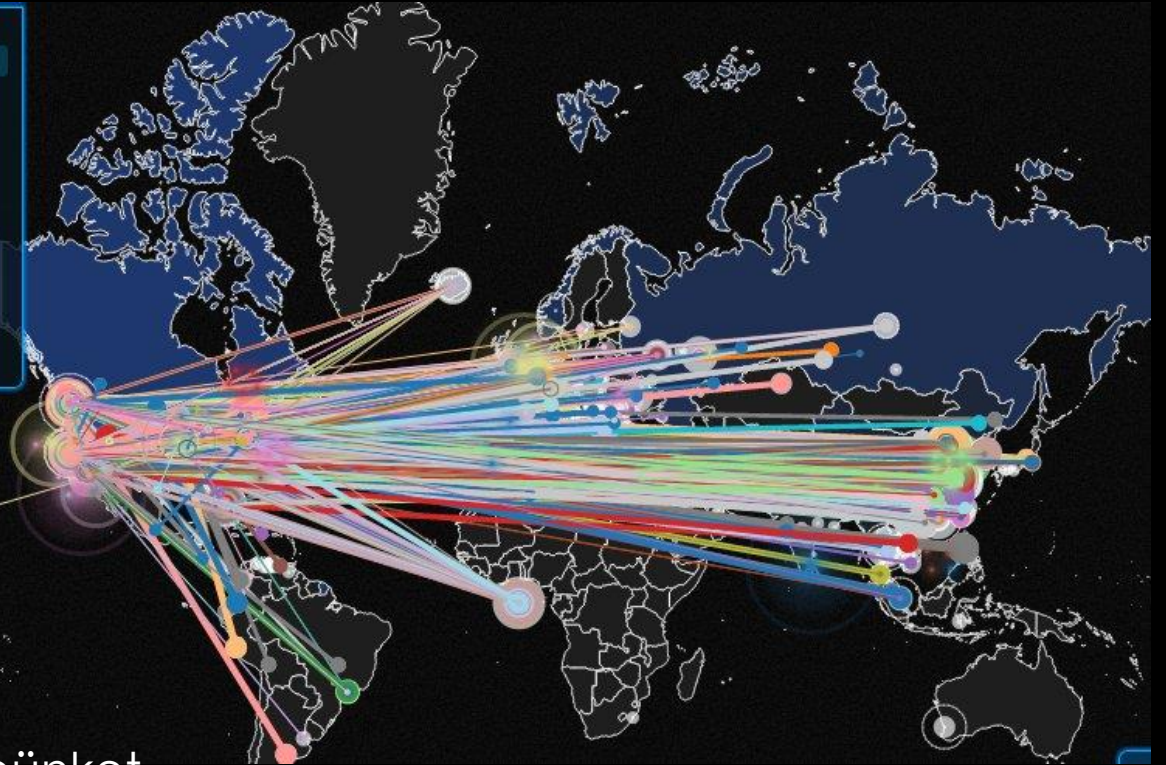
- Adathalászat
- Zsaroló vírusok
- Kémprogramok
- Internetes támadások

Manapság három fajta víruscsoport létezik:

- Amelyik az identitásunkat akarja megszerezni
- Amelyik pénz szerzés céljából fertőz
- Amelyik internetes támadáshoz használja a gépünket

VAGY AKÁR MIND A HÁROM

#	Country
2513	China
1550	United States
776	France
580	Mil/Gov
289	Canada
262	Netherlands
172	Russia
146	Hong Kong
113	Thailand
99	Bulgaria

SZÁMÍTÓGÉPEK VÉDELME

Számos ingyenes és fizetős vírusvédelem érhető el a számítógépekre, de nézzük mit kell védenünk, vagy mi ellen kell védekeznünk.

- Fájrendszer védelem – vizsgálja át a számítógép fájljait. Ez minden vírusírtóban benne van.
- Levelezés védelem – amennyiben levelezőprogramot használ a gyermek (outlook, pegazus, thunderbird) akkor a vírusírtó ellenőrizzé a bejövő leveleket.
- Web védelem – a vírusírtó ellenőrizzé az internetforgalmat, mert a legtöbb esetben a vírusok böngészőbe beépülő modulokként érkeznek gépünkre.

A Microsoft által ajánlott vírusírtók: <https://support.microsoft.com/en-US/windows-antivirus-software-providers#AVtabs=win10>

Identitásvédelem (néha egyszerűbb mint gondolnánk):

https://hvg.hu/tudomany/20141126_on_letakarja_a_laptopjan_a_kamerat_lehet

MOBILTELEFONOK VÉDELME

Fontos tudni, hogy a mobil telefon – szemben a számítógéppel – már alkalmas nyomkövetésre is, de ugyanúgy megfertőzhetik. Néhány védelem a teljesség igénye nélkül:

- Eset: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.eset.ems2.gp>
- Kaspersky: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.kms.free>
- AVG: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.antivirus>
- McAfee: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.wsandroid.suite>
- Avast:
<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.avast.android.mobilesecurity>

Mindegyik jellemzője, hogy tartalmaz szülői konzolt, ahol ellenőrizhető a gyermek tevékenysége és beállítható, hogy milyen tartalmakat láthat.

SZÜLŐI FELÜGYELET SZOFTVEREK

A szülői felügyelet szoftverek segítségével a szülő meghatározhatja és korlátozhatja gyermeke digitális tevékenységét. (mit, meddig, melyik eszközön?)

- Microsoft: <http://account.microsoft.com/family> és [beállítás](#)
- Kaspersky: <https://www.kaspersky.hu/internet-security>
- Apple: <https://support.apple.com/hu-hu/HT201304>
- Google: <https://support.google.com/families/answer/9055704?hl=hu>

Ahogy nem engedjük el biciklizni bukósisak nélkül, úgy digitális védelem nélkül sem engedjük útjára.

EGYÉB ESZKÖZÖK VÉDELME

Nem csak a számítógépen vagy a telefonon keresztül vagyunk veszélyben.

- Routerek
- Hálózati kamerák
- Klíma
- TV
- Egyebek

A gyártók a legtöbb esetben egy egyszerű alapértelmezett jelszót állítanak be az eszközökre. Elég csak egy gyors keresés ([link](#)) és ha figyelmetlen volt a vásárló, kaput nyit a behatolóknak. Olvassuk el a készülékek használati útmutatóit, és keressük meg a jelszó módosításának lehetőségét.

KÖZÖSSÉGI MÉDIA

A közösség megélése tanult viselkedésforma. A közösségi média, ha a gyermek biztonságosan mozog általánosságban a közösségekben, nem jelent veszélyt. Akkor van baj, ha ezt nem tanulta meg.

- Facebook („nyugdíjas simogató”), Messenger („csak a szülők miatt”)
- Twitter (átmenet), Instagram
- Snapchat, Whatsapp (titkosított), Discord (gamer csevegő)
- TikTok, Youtube

Fontos, hogy ismerjük ezeket. Ne féljünk kérdezni a gyerektől, vagy utána járni.

AI – MESTERSÉGES INTELLIGENCIA

Berobbant az informatika világába és ezzel az életünkbe is a mesterséges intelligencia. Bár ez még nem a Skynet korszaka, adatvédelmi szempontból aggályosak az ilyen alkalmazások.

- Character AI – mentális függőséget okozhat, társas visszacsatolást pótol.
- Graphics AI – Bárki generálhat rólunk számunkra kellemetlen képet.
- ChatGPT – Csalásra ad lehetőséget, most már vizsgálják.
- Deepfake videó technológia – Az AI ezt a technológiát is forradalmasíthatja.

Ez jelenleg a leggyorsabban fejlődő trend. Itt csak a természetes gyanakvás segít.

AI – MESTERSÉGES INTELLIGENCIA

Néhány példa, hogy mire képes a grafikai és videó AI. Ez a termék úgy működik, hogy bekéri szövegesen, hogy mit szeretnénk látni és az alapján elkészíti.

<https://cdn.openai.com/sora/videos/closeup-of-womans-eye.mp4>

<https://cdn.openai.com/sora/videos/cat-on-bed.mp4>

<https://cdn.openai.com/sora/videos/birds-over-river.mp4>

<https://cdn.openai.com/sora/videos/backward-jogger.mp4>

<https://player.vimeo.com/video/913131882?h=2c4862db94>

<https://player.vimeo.com/video/913130791?h=756109176e>

<https://player.vimeo.com/video/913132742?h=2f28e60876>

A DOLGOK INTERNETE (IOT)

Figyel a hűtő? Biztosan nem vesz a kamera? Okosklíma? Okos TV? Okos otthon?

A dolgok internete az a kommunikációs csatorna, amin keresztül az eszközeink (és itt nem a számítógép / telefon készülékekre gondolunk) kommunikálnak egymással. Olyan eszközök kapcsolata, amelyek képesek önállóan digitális információ feldolgozására és ezt kapcsolaton keresztül megosztani.

- Banki hálózatok
- IP TV
- Biztonsági megoldások (térfigyelő kamerák, riasztók)
- Biometrikus eszközök
- Gépjárművek (Gyártóval való kapcsolat, GPS, Google Autó app, stb)

Ha nem ismerjük az eszközt, nem tudunk védekezni. **Olvassuk el az ismertetőket!**

A NAGY TESTVÉR FIGYEL

A felhasználói szokásainkat – a jobb felhasználói élmény érdekében – a használt alkalmazások figyelik és megszerezzik.

- Keresőbuborék
- Célzott reklám
- Személyre szabott ajánlatok
- Egymással szerződött világvállalatok
- Törölhető, beállítható (<https://myaccount.google.com/data-and-privacy?hl=hu#info-you-share> és https://www.facebook.com/adpreferences/ad_settings)
- Megkerülhető (inkognitó mód)

MIKOR, MIT ADJUNK A GYEREKNEK

Nagyon fontos, hogy eldöntsük még időben, hogy a gyermeknél lévő digitális eszközök milyen célnak akarjuk, hogy megfeleljenek.

- Nyomkövetős óra és „óratelefon”
- Mobil telefon (folyamatos jelenlét, nyomkövetés, jelenlét)
- Számítógép (beszűkül a személyes tér, függőség)
- Játék konzol (függőség)
- Okosóra (az életfunkciók figyelése szorongást okozhat)

Fontos ismernünk a gyermekünket, hogy el tudjuk dönteni, mikor érett meg az adott eszközök használatára. „A padtársamnak is van már” nem elég erős érv.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET

Összegzésül:

- A bevezetés a digitális életbe nem az eszközzel kezdődik
- Ismerjük meg a jogi hátteret
- Védekezzünk a nem kívánt szoftverek és tartalmak ellen
- Minél kisebb korban beszéljünk a gyermekkel a bizalomról, az „én megosztásról”, a biztonságról és hogy ránk mindig, mindenben számíthat.
- A személyes teret a gyermek érettségének mértékében, vele egyeztetve határozzuk meg.
- És a legfontosabb: beszélgessünk, beszélgessünk, beszélgessünk!

E-mail címem: borbpet@borbpet.hu

ÉS VÉGEZETÜL

Egyesületünk weboldala: <https://www.oktatas18.hu>

A programsorozat weboldala: <https://www.legytudatoszulo.hu>

E-mail címünk: info@oktatas18.hu

Támogasd munkánkat.

Részletek: <https://www.oktatas18.hu/tamogass-minket.html>

Személyi jövedelemadó 1%: <https://www.oktatas18.hu/neked-1-nekunk-100-segitseg.html>